

CZĘŚĆ DRUGA

I. PLAN WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNY NA ROK SZKOLNY 2025/2026

Wnioski z ewaluacji programu z poprzedniego roku szkolnego

1. **Silna identyfikacja uczniów ze szkołą muzyczną** sprzyja ich zaangażowaniu i tworzeniu atmosfery wzajemnego szacunku. Należy dalej wzmacniać te postawy poprzez działania oparte na występach na koncertach, konkursach, festiwalach oraz na wspólnym muzykowaniu.
2. **Zróżnicowane działania wychowawcze, koncertowe i informacyjne** skutecznie wspierają rozwój emocjonalny i społeczny uczniów, jednak wymagają systematycznej koordynacji oraz dostosowania do poziomu możliwości i wrażliwości artystycznej uczniów szkoły.
3. **Należy wzmocnić system wsparcia emocjonalnego w szkole**, szczególnie w kontekście intensywnych przeżyć uczniów związanych z występami publicznymi. Choć nauczyciele są zaangażowani wychowawczo, istnieje potrzeba poszerzenia wiedzy uczniów i rodziców o zespole psychologiczno-pedagogicznym działającym z inicjatywy CEA, aby zapewnić uczniom szybki dostęp do pomocy w sytuacjach stresowych i kryzysowych.
4. **Skuteczna komunikacja z rodzicami**, oparta na różnych formach kontaktu (e-dziennik, telefon, spotkania), sprzyja wzmacnianiu ich kompetencji wychowawczych. Należy rozwijać formułę indywidualnych spotkań z rodzicami po koncertach i audycjach.
5. **Działalność koncertowa pełni rolę nie tylko artystyczną, ale i wychowawczą** – należy kontynuować i rozbudowywać wydarzenia angażujące całą społeczność szkolną, także z udziałem lokalnej społeczności.

II. REKOMENDACJE WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNE CEA NA ROK SZKOLNY 2025/2026

1. Poszerzanie przez nauczycieli znajomości literatury psychologicznej i pedagogicznej kształcenia artystycznego ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw CEA

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dn. 6.09.2022 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z 2022 r. poz. 1914) zakres wymagań dotyczących wiedzy i umiejętności niezbędnych do efektywnego realizowania obowiązków nauczyciela, których spełnianie jest sprawdzane przez komisję egzaminacyjną podczas egzaminu na stopień nauczyciela mianowanego obejmuje umiejętność stosowania w pracy wiedzy z zakresu psychologii, pedagogiki i dydaktyki (par. 6 ust 4); natomiast zakres wymagań dotyczących realizowania zadań lub podejmowania działań na rzecz oświaty oraz ich efektów, których spełnianie jest sprawdzane przez komisję kwalifikacyjną w postępowaniu kwalifikacyjnym na stopień nauczyciela dyplomowanego zawiera m.in. realizację zadania polegającego na opracowaniu podręcznika lub autorskiej pracy z zakresu oświaty lub rozwoju dziecka opublikowanej w czasopiśmie branżowym lub w formie innej zwartej publikacji (par. 7 ust 4 pkt c). A zatem dla nauczycieli szkół artystycznych niezwykle istotne jest zarówno tworzenie, jak i poszerzanie wiedzy, której głównym źródłem jest specjalistyczna literatura psychologiczna i pedagogiczna kształcenia artystycznego. W ramach pomocy merytorycznej dla nauczycieli szkół muzycznych, plastycznych, baletowych, psychologów, pedagogów szkolnych, wychowawców internatów i burs szkolnictwa artystycznego, rodziców oraz starszych uczniów, specjaliści ZPP CEA opracowali wykaz wybranych polskich i zagranicznych publikacji przedmiotowych oraz czasopism z zakresu psychologicznych i pedagogicznych podstaw kształcenia artystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem wydawnictw Centrum Edukacji Artystycznej. Wykaz publikacji znajduje się w załączniku poniżej.

2. Zaangażowanie nauczycieli wszystkich specjalności w organizację pomocy psychologiczno - pedagogicznej w szkołach artystycznych

Uczniowie szkół artystycznych nie są wolni od doświadczania sytuacji trudnych, jak i nie są wolni od doświadczania różnorodnych trudności rozwojowych czy edukacyjnych.

Szkoły artystyczne zobowiązane są do respektowania Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie o zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Kluczową kompetencją współczesnych nauczycieli szkół artystycznych jest poszerzenie umiejętności dydaktycznych z zakresu prowadzenia zajęć z uczniami uzdolnionymi artystycznie, ale doświadczającymi specyficznych potrzeb rozwojowych i/lub edukacyjnych. Niezbędne jest także zaangażowanie nauczycieli wszystkich specjalności w prace związane z formułowaniem stosownej do potrzeb dokumentacji i współpracy z rodzicami uczniów. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna ma przede wszystkim ułatwić szkolne funkcjonowanie uczniom uzdolnionym artystycznie, choć z deficytami rozwojowymi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna nie jest jednak zwolnieniem ucznia z osiągnięcia podstawowych wymagań programowych typowych dla specyfiki kształcenia artystycznego.

3. Diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka oraz zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół artystycznych

Zgodnie z Rozporządzeniem MEN z dnia 18.08.2015 r. *w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249 z późn. zm.) przeprowadzenie w każdym roku szkolnym diagnozy czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w środowisku szkolnym, w tym zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół artystycznych należy do obowiązków każdej szkoły artystycznej, zarówno z pionem ogólnokształcącym, jak i realizującej kształcenie wyłącznie artystyczne oraz każdej bursy szkolnictwa artystycznego. Diagnoza winna być zrealizowana w terminie do 30 dni od dnia rozpoczęcia roku szkolnego 2025/2026 (Dz. U. z 2018 r. poz. 2014). Dopiero na podstawie uzyskanych wyników zespół ds. programu wychowawczo-profilaktycznego opracowuje plan, którego najbardziej istotną

część stanowi harmonogram konkretnych działań wychowawczo-profilaktycznych do realizacji w br. szkolnym.

III. Diagnoza aktualnych potrzeb i zagrożeń szkoły

Przedmiotem niniejszej diagnozy szkolnej w zakresie problemów wychowawczych i profilaktycznych są potrzeby i zagrożenia uczniów PSM I-go st. im. prof. Witalisa Jerzego Raczkiewicza w Gołdapi.

W oparciu o analizę wniosków z ewaluacji programu z poprzedniego roku szkolnego oraz rekomendacji wychowawczo-profilaktycznych CEA na rok szkolny 2025/2026 dyrektor szkoły dokonał diagnozy na podstawie obserwacji uczniów, wyników nadzoru pedagogicznego dyrektora, wyników nauczania oraz rozmów z uczniami i rodzicami.

Na rok szkolny 2025/2026 w wyniku postępowania rekrutacyjnego do szkoły zostało przyjętych 15 uczniów do klasy **I C/6**: 1 - flet, 4 - fortepian, 1 - klarnet, 1 - perkusja, 2 - saksofon, 1 - skrzypce, 2 - trąbka, 1 – wiolonczela, 2 - akordeon .

Do klasy **I C/4** zostało przyjętych 13 uczniów: 1 - altówka, 1 - flet, 1 - perkusja, 1 - sakshorn, 2 - saksofon, 1 - klarnet, 2 - wiolonczela, 2 - trąbka, 2 – akordeon.

W roku szkolnym 2024/2025 szkołę ukończyło 13 uczniów.

Naukę w szkole II st. kontynuują: w PSM I i II st. w Suwałkach – Yeva Rusyn (fortepian), w PSM I i II st. w Ełku – Mateusz Truszkowski (saksofon).

W roku szkolnym 2024/2025 z nauki zrezygnowało 16 uczniów. Główne przyczyny – zmiana miejsca zamieszkania lub nadmiar zajęć w szkole podstawowej.

Liczba zatrudnionych nauczycieli – 15 nauczycieli. Jeden nauczyciel zatrudniony na zastępstwo. 14 nauczycieli ma wyższe magisterskie wykształcenie, jeden nauczyciel wyższe licencjackie.

W szkole zatrudnionych jest 3 pracowników administracji i obsługi na czas nieokreślony oraz jedna osoba na umowę zlecenie jako woźna.

Szkoła co roku zakupuje pomoce dydaktyczne – instrumenty, nuty, akcesoria na zajęcia rytmiki i inne.

W roku szkolnym 2025/2026 planowane są wewnątrzszkolne konkursy: „Melomana”, 2 razy do roku konkurs z „Gam i Etiud”, VI wewnątrzszkolny konkurs kolęd i pastorałek, wystawa

„Polscy bohaterowie z Katynia, Charkowa, Bykowni i innych miejsc”, Obchody Święta Niepodległości, Konsultacje metodyczne w klasach trąbki G. Karpowicza i P. Marciniaka (prowadzący dr hab. Tomasz Ślusarczyk), Obchody dnia Patrona szkoły, Audycje muzyczne, koncert klas pierwszych, doroczny popis szkoły.

Szkoła prowadzi aktywną działalność propagującą kulturę muzyczną. Co miesiąc w szkole odbywają się koncerty filharmonii.

Uczniowie szkoły aktywnie biorą udział na przesłuchaniach i konkursach o charakterze krajowym oraz międzynarodowym.

W roku szkolnym 2024/2025 szkoła brała udział w obowiązkowym sprawdzianie z kształcenia słuchu oraz audycji muzycznych. Wynik – z kształcenia słuchu szkoła uzyskała wynik średni na poziomie 60,71%. Z audycji muzycznych szkoła uzyskała wynik na poziomie średnim 73,51%. Ogólnie przy średniej wykonalności w regionie 66,11% wynik szkoły 65,81%.

Z przeprowadzonych wywiadów z rodzicami wynika, iż znaczna część rodziców wykazuje dużą świadomość zagrożeń związanych z uzależnieniami. Utrzymują bliski kontakt ze swoimi dziećmi i aktywnie uczestniczą w organizowaniu ich czasu wolnego. Posiadają informacje na temat dopalaczy i innych środków odurzających. Potrafią również rozpoznać symptomy wskazujące na ich użycie przez dziecko. Zdecydowana większość rodziców uważa, że kluczową rolę w zapobieganiu uzależnieniom odgrywa rodzina oraz szkoła.

Czynniki chroniące:

Czynniki chroniące w szkole muzycznej mają na celu wspieranie rozwoju uczniów, ich dobrostanu emocjonalnego i motywacji do nauki.

- Indywidualne podejście do ucznia (np. podczas lekcji instrumentu)
- Wysoki poziom zaufania i wsparcia emocjonalnego
- Regularna komunikacja z rodzicami
- Uczniowie mają jasno określony cel artystyczny
- Regularne występy, konkursy i koncerty wzmacniają poczucie sensu
- Muzyka jako forma ekspresji emocji i radzenia sobie ze stresem
- Harmonogram zajęć muzycznych wymaga systematyczności
- Ćwiczenie gry na instrumencie uczy wytrwałości i samodyscypliny

- Praca zespołowa w orkiestrach, chórach czy zespołach kameralnych
- Wspólne cele i sukcesy budują więzi i poczucie przynależności
- Zasady bezpiecznych relacji między uczniami i nauczycielami.

Czynniki ryzyka:

Czynniki ryzyka w szkole muzycznej mogą negatywnie wpływać na rozwój uczniów, ich zdrowie psychiczne, motywację i ogólne samopoczucie.

- Wypadki uczniowskie.
- Przeciążenie uczniów obowiązkami szkolnymi i dodatkowymi zajęciami muzycznymi
- Brak indywidualnego podejścia do uczniów o różnych predyspozycjach muzycznych i emocjonalnych
- Nadmierna presja na osiągnięcia artystyczne, która może prowadzić do wypalenia lub zaburzeń psychicznych
- Stres przed występami publicznymi — brak wsparcia psychologicznego dla uczniów z tremą lub lękiem społecznym
- Zaburzenia snu i koncentracji — wynikające z intensywnego harmonogramu zajęć i prób.

IV. Wynikające cele/zadania oraz harmonogram konkretnych działań do realizacji w roku szkolnym 2025/2026

Lp	Strategia wychowawczo-profilaktyczna	Cele/Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
1	Wychowawcza	Zapoznanie uczniów z WSO, wymaganiami edukacyjnymi, standardami ochrony małoletnich.	Arkusze Spotkania z uczniami i rodzicami, zapoznanie uczniów jako temat lekcji kształcenia słuchu	Nauczyciele instrumentu głównego, nauczyciel kształcenia słuchu	Wrzesień 2025 r.

Lp	Strategia wychowawczo-profilaktyczna	Cele/Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
2	Edukacyjna	Utrwalanie wiedzy o tragicznych kartach naszej historii.	Wystawa „Polscy bohaterowie z Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni i innych miejsc”	D. Michałowski, sekretariat	10.10. 2025 r.
3	Edukacyjna	Uczniowie poznają znaczenie ślubowania jako aktu zobowiązania do przestrzegania wartości szkolnych.	DEN i ślubowanie uczniów klas pierwszych, koncert nauczycieli	Nauczyciele instrumentu głównego, kształcenia słuchu	17.10. 2025 r.
4	Edukacyjna	Doskonalenie warsztatu pedagogicznego nauczyciela, kształtowanie postawy scenicznej interpretacji i muzykalności	Konsultacje metodyczne w klasach trąbki G. Karpowicza i P. Marciniaka (prowadzący dr hab. Tomasz Ślusarczyk),	P. Marciniak G. Karpowicz	20.11. 2025 r.
5	Wychowawczo - Edukacyjna	Poznanie tradycji muzycznych związanych z okresem Bożego Narodzenia. Wzmacnianie więzi między uczniami, nauczycielami i rodzicami poprzez wspólne przeżywanie wydarzenia.	Koncert kolęd	S. Sawicka-Roszko, P. Marciniak, R. Asipchuk	19.12. 2025 r.
6	Wychowawczo - Edukacyjna	Kultywowanie tradycji Bożonarodzeniowych poprzez rozwijanie umiejętności muzycznych uczniów oraz promowanie wartości takich jak wspólnota, szacunek	VI wewnętrzzszkolny konkurs Kolęd i Pastoralek	E. Kulbacki, J. Machalska, R. Chmiel	Styczeń 2026 r.

Lp	Strategia wychowawczo-profilaktyczna	Cele/Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
		dla dziedzictwa kulturowego i artystyczna ekspresja.			
7	Wychowawcza	Upamiętnienie postaci Patrona szkoły poprzez działania artystyczne, rozwijanie świadomości historycznej i tożsamości szkolnej uczniów oraz kształtowanie postaw szacunku wobec tradycji i autorytetów.	Koncert z okazji Dnia Patrona szkoły prof. W. J. Raczkiewicza	E. Karpińska, G. Karpowicz, J. Jasłowski	13.03. 2026 r.
8	Edukacyjna	Wspieranie rozwoju muzycznego i społecznego uczniów klas pierwszych poprzez publiczną prezentację ich umiejętności, budowanie pewności siebie oraz integrację ze społecznością szkolną.	Koncert klas pierwszych	K. Zwiewka, M. Łukawski	26.05. 2026 r.
9	Wychowawczo-edukacyjna	Prezentacja dorobku artystycznego uczniów szkoły muzycznej oraz rozwijanie kompetencji scenicznych, motywowanie do dalszej pracy twórczej i wzmacnianie więzi ze społecznością szkolną poprzez udział w wydarzeniu o charakterze podsumowującym.	Doroczny popis szkoły	Wszyscy nauczyciele	29.05. 2026 r.

Lp	Strategia wychowawczo-profilaktyczna	Cele/Zadania	Forma realizacji	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
10	Profilaktyczna	Podniesienie świadomości uczniów i nauczycieli na temat czynników chroniących oraz czynników ryzyka obecnych w środowisku szkolnym, w celu wspierania bezpiecznego, wspierającego i profilaktycznego klimatu wychowawczego.	Organizacja warsztatów czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w środowisku szkolnym	Ewa Jurkiewicz – edukator	Styczeń 2026 r.

V. Plan ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego

Program wychowawczo–profilaktyczny będzie podlegał ewaluacji w miesiącu **maju 2026 r.** w celu podsumowania działań i założeń bezpośrednio z niego wynikających oraz wyciągnięcia wniosków które będą stanowić rekomendację do przyszłorocznej diagnozy szkoły. Ewaluacji dokona zespół powołany przez dyrektora szkoły w składzie: **J. Machalska, G. Karpowicz, R. Asipchuk**. Przy dokonywaniu ewaluacji programu będą używane takie narzędzia jak:

- Ankiety dla uczniów, rodziców i nauczycieli — dotyczące poczucia bezpieczeństwa, relacji, skuteczności działań profilaktycznych.
- Obserwacja zachowań uczniów — szczególnie w kontekście czynników ryzyka (np. izolacja, agresja, nadmierna presja)
- Rozmowy indywidualne i grupowe — z uczniami, rodzicami, nauczycielami.
- Wywiady z członkami rady pedagogicznej.
- Sprawozdania z realizacji działań wychowawczo-profilaktycznych
- Analiza dokumentacji szkolnej — np. wpisów w dzienniku elektronicznym, notatek z zebrań, protokołów z rad pedagogicznych
- Monitoring frekwencji i wyników w nauce.

VI. Literatura przedmiotu

- Bezpieczna szkoła. *Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. Warszawa 2020, MEN, dostęp: <https://www.ore.edu.pl/2020/09/bezpieczna-szkola-poradnik/>
- Bissinger-Ćwierz U., *Raport: Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym w roku szkolnym 2012/2013*. Lublin 2013, CEA, dostęp: https://ceaart.pl/poradnictwo/RAPORT_jakosc_programow.pdf
- Bissinger-Ćwierz U., *Jakość programów wychowawczych oraz szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym – wybrane zagadnienia z raportu CEA. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA*, nr 2, Warszawa 2014, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/z-2-caly-m.pdf>
- Bissinger-Ćwierz U., *Profilaktyka uzależnień w szkolnictwie artystycznym – podsumowanie ogólnopolskiego projektu CEA. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA*, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf
- Bissinger-Ćwierz U., *Psychopedagogiczne metody pracy z uczniem najmłodszym oraz uczniem ryzyka dysleksji w szkole muzycznej. Poradnik dla nauczycieli klas instrumentalnych zawierający ponad 50 ćwiczeń i zabaw wspomagających grę na instrumencie*. Warszawa 2016, CEA, dostęp: https://cea-art.pl/pub/Psychopedagogiczne_metody_pracy.pdf
- Bissinger-Ćwierz U., Nogaj A. A. (red.) *Strategie radzenia sobie z tremą: w kształceniu muzycznym oraz w zawodzie muzyka*. Warszawa 2018, Difin, dostęp: <https://ksiegarnia.difin.pl/strategie-radzenia-sobie-z-trema-w-ksztalceniu-muzycznym-oraz-w-zawodzie-muzyka>
- Bissinger-Ćwierz U., *Metody aktywizujące w szkolnej i pozaszkolnej edukacji muzycznej*. Warszawa 2019, Difin, dostęp: <https://difin.pl/metody-aktywizujace-w-szkolnej-i-pozaszkolnej-edukacji-muzycznej-poradnik-dla-nauczycieli-i-animatorow>
- Gaś Z., *Profilaktyka w szkole*. Warszawa 2006, WSiP.
- Krygier M., Wojtanowska-Janusz B., *Raport: Diagnoza poczucia bezpieczeństwa uczniów ogólnokształcących szkół i burs artystycznych*. Lublin 2013, CEA, dostęp: https://cea-art.pl/poradnictwo/bezpieczna_szkola.pdf
- Macander D., *Metody i sposoby prowadzenia diagnozy w szkole i placówce oświatowej* [w:] M. Konopczyński, J. Borowik i in., *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki oświatowej*. Warszawa 2017, ORE, dostęp: <https://www.ore.edu.pl/2017/05/program-wychowawczo-profilaktyczny/>
- Nogaj A. A. , *Psychologiczne kompetencje nauczycieli w świetle wybranych trudności uczniów szkół muzycznych*. W: L. Kataryńczuk-Mania, G. Mania (red.) *Konteksty kultury, konteksty edukacji – wielowymiarowość kształcenia artystycznego i upowszechniania kultury*. Kraków – Skarbona 2019, Stowarzyszenie Polskich Muzyków Kameralistów, dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2020/05/Nogaj-Psychologiczne->

kompetencje-n-li-Kraków.pdf

Nogaj A. A., *Korzyści wynikające z kształcenia muzycznego. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne Centrum Edukacji Artystycznej*, 2017, 4(1), dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2019/10/Nogaj-Korzyści-wynikające-z-edukacji-muz...-ZPPP-CEA-nr-4-1.pdf>

Nogaj A. A., *Wsparcie pedagogiczne w edukacji muzycznej. Psychologia Wychowawcza*, 2014, 47(5), dostęp: <http://psychologdlamuzyka.pl/wp-content/uploads/2019/10/Nogaj-Wsparcie-pedagogiczne-w-edukacji-....pdf>

Nowicka M, Wzorek A., *Szkolny System Wsparcia Zdrowia Psychicznego – Program Promocji i Profilaktyki dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych*. Warszawa 2017. Instytut Edukacji Pozytywnej, dostęp: <https://myslepozytywnie.pl/publikacje/Program%20profilaktyczny%20dla%20szkoly%20ponadpodstawowej.pdf>

Porzak R.(red.), *Profilaktyka w szkole. Stan i rekomendacje dla systemu oddziaływań profilaktycznych w szkole*. Lublin 2019. Fundacja „Masz Szansę”, dostęp: https://profilaktycy.pl/images/zasoby_pliki/ksiazka/Profilaktyka_w_szkole.pdf

Sokołowska E., *Model monitoring-interwencja-profilaktyka-promocja w pracy z uczniem zdolnym*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 1, Warszawa 2013, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/Zeszyty%20Psychologiczno-Pedagogiczne%20CEA%20-%20Zeszyt%20nr%201.pdf>

Śmieszchalska J., *Profilaktyka dolegliwości wynikających ce specyfiki gry na instrumentach muzycznych – nowe wyzwanie dla nauczycieli*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Wieczorek M., *Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły i placówki*. ORE, Warszawa 2018, dostęp: <http://www.bc.ore.edu.pl/Content/922/Program+wychowawczo-profilaktyczny+krok+po+kroku.pdf>

Wojtanowska-Janusz B., *Realizacja programów wychowawczych na przykładzie szkół muzycznych bez pionu ogólnokształcącego w regionie lubelskim*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Wojtanowska-Janusz B., *Rola wsparcia psychologicznego w budowaniu odporności psychicznej uczniów szkół muzycznych*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 4, Warszawa 2017, dostęp: <https://cea-art.pl/pub/CEA-z-4-maly.pdf>

Wojtaszek A., *Profilaktyka i higiena głosu w muzycznej edukacji dzieci i młodzieży*. Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne CEA, nr 3, Warszawa 2015, dostęp: https://cea-art.pl/pub/z_3_caly_m.pdf

Podpisy członków Rady Rodziców na oryginale dokumentu.